

به نام خدا

کلاس‌های چندپایه را بیشتر بشناسیم

گزارش بازدید از دبستان چندپایه شهید خداکرمی واقع در روستای کشار سفلی منطقه ۵ شهر تهران

گروه برنامه‌ریزی و ارزشیابی در راستای پشتیبانی آموزشی و تربیتی از معلمان و دانش‌آموزان کلاس‌های چندپایه ضمن هماهنگی قبلی با مسئولین آموزش ابتدایی و راهبر کلاس‌های چندپایه آموزش و پرورش منطقه ۵ شهر تهران از دبستان ابتدایی یک کلاس روستای کشار سفلی بازدید به عمل آمد. این حضور با هدف مشاهده کلاس‌های چندپایه و شناسایی مسائل معلم و دانش‌آموزان کلاس‌های چندپایه انجام گرفت.

توصیف وضعیت عاطفی و روانی مدرسه: تنها مدرسه روستا در دل منطقه‌ای کوهستانی با چشم انداز زیبا، آسمانی آبی و هوایی پاک در کوچه باغ‌های پر پیچ و خم، با مردمی ساده و صمیمی قرار گرفته است. بعد از عبور از دو کوچه نسبتاً باریک با سربالایی تند که برخی قسمتهای آن به جهت سهولت رفت و آمد افراد روستا سنگفرش شده است، به مدرسه رسیدیم. از در ورودی و بعد از پایین رفتن از سه یا چهار پله وارد حیاط کوچک و تمیز مدرسه شدیم. چند دختر و پسر (که بعداً فهمیدیم پایه چهارم، پنجم و ششم هستند) در حال بازی لی‌لی بودند و به طوری غرق بازی و خنده بودند که متوجه حضور ما نشدند و بعد هم که ما به آن‌ها سلام کردیم، هولکی جواب سلامی دادند و دوباره مشغول بازی شدند، انگار نمی‌خواستند هیچ چیز لحظات دل‌انگیز بازی را از دستشان دریابورد. بعد از تقاضای ما یکی از پسرها که بزرگتر بود به داخل ساختمان کوچک مدرسه رفت و معلم که در واقع مدیر، معاون، مربی بهداشت، مربی پرورشی، دفتردار، سرایدار و ... بود را صدا زد. چند لحظه‌ای نگذشته بود که معلم که مردی نسبتاً قدبلند و لاغر اندام با موهایی که به نظر زودتر از موعد جو گندمی شده بود باخوش‌رویی تمام به استقبال ما آمد و بسیار گرم و صمیمی ما را به داخل ساختمان مدرسه دعوت کرد.

توصیف وضعیت فیزیکی مدرسه: مدرسه دارای یک کلاس درس با ۶ نیمکت مناسب و نسبتاً نو، یک تخته گچی که وایت بردی کوچک‌تر روی آن نصب شده بود، یک میز و صندلی معلم، یک رادیاتور که با گازوئیل کار می‌کرد و یک بخاری برقی (به دلیل سرمای زیاد منطقه گاهی از هردو وسیله برای گرم کردن کلاس استفاده می‌شد). یک کتابخانه که کاربری چند منظوره (آزمایشگاه، کلاس درس پایه اول تا سوم، سالن تماشای فیلم آموزشی و ...) داشت با یک میز مربع چوبی در وسط که روی آن با یک رومیزی نایلونی و تمیز پوشانده شده بود. چند صندلی چوبی و مناسب دور آن قرار گرفته بود (البته صندلی‌ها برای دوره اول کمی بلند به نظر می‌آمد)، یک رایانه، یک دستگاه پخش فیلم، یک ویدیو پروژکتور، یک تخته گچی، یک کتابخانه با مقداری کتاب مناسب کودکان، چند وسیله دست‌ساز معلم و بچه‌ها. قسمتی از دیوار روبه‌روی پروژکتور به منظور نمایش فیلم سفید شده بود و با رنگ بنفش به صورت یک قاب درآمد بود و معلم فیلم‌های آموزشی و یا کارتون را روی این دیوار نمایش می‌داد. مدرسه دارای یک دفتر با یک میز و چند صندلی فرسوده و یک دستگاه کپی قدیمی که ظاهراً هنوز کار می‌کرد و یک آبدارخانه کوچک نیز بود. (سرویس بهداشتی بچه‌ها در گوشه حیاط در فضایی سربسته و دارای آب گرم، قرار داشت).

بعد از ورود به ساختمان مدرسه معلم ابتدا کلاس درس و سپس کلاس دیگر را که چند منظوره بود نشان داد و مارا به جهت گفت‌وگو به اتاق چندمنظوره هدایت کرد.

توصیف وضعیت آموزشی مدرسه: دبستان چندپایه شهید خداکرمی تنها مدرسه روستا و دارای یک کلاس پنج پایه است. این دبستان دارای یازده دانش آموز دختر و پسر در پایه‌های اول (دو پسر و یک دختر)، دوم (یک دختر)، چهارم (یک دختر و یک پسر) پنجم (یک دختر و دو پسر) و ششم (دو پسر) مشغول به کار است.

معلم دانش‌آموزان اول و دوم را در کلاس (چندمنظوره) دور یک میز بزرگ و دانش‌آموزان چهارم و پنجم و ششم را در کلاس دارای نیمکت ساماندهی کرده بود. البته به نظر می‌رسد بیشتر اوقات دانش‌آموزان اول و دوم نیز کنار چهارم تا ششم می‌نشینند اما زمانی که در کلاس دیگر هستند معلم بعد از ارائه برنامه‌ها و تکالیف آن‌ها به سراغ دانش‌آموزان چهارم تا ششم می‌رود و طبق برنامه‌ایی که از شب قبل در یک برگه کوچک آماده کرده، کار را شروع می‌کند. در این بین کلاس دیگر را گاهی به همسر خود می‌سپارد که بیشتر بحث نظارت و مراقبت را دارد و گاهی در حیات مدرسه مراقب بچه‌ها است و گاهی از معلم‌یار استفاده می‌کند (معلم در روستا بیتوته کرده است و در طبقه بالای مدرسه زندگی می‌کند و همسر ایشان معلم نیست و فقط در انجام و تسهیل امور کمک می‌کند).

روش کار معلم بیشتر بر مبنای محوری است و از پخش فیلم در دروس قرآن و علوم، برگزاری ساعات تفریح ناهمزمان در پایه‌ها متناسب با نوع تدریس و فعالیت دانش‌آموزان، دو همیار معلم در پایه‌های چهارم و پنجم، کمک و همراهی همسر خود و گاهی اولیا بهره می‌برد.

چالش‌ها و راهکارهای معلم

بیشترین مسئله معلم حجم بالای کتاب درسی برای کلاس‌های چندپایه و زمان کم برای تدریس و حضور پایه اول در کنار دیگر پایه‌ها عنوان شد. معلم جهت اداره دروس و کلاس از تجربه کسب شده در سال‌های کار در چندپایه (۱۵ سال) بهره می‌برد و در واقع در هر موضوع درسی مطالب اصلی را تدریس می‌کند و به قول خودش نمی‌تواند وارد ریزه‌کاری‌های کتاب شود و در مورد آزمایش‌ها و فعالیت‌ها آن‌هایی را که مهم هستند، انجام می‌دهد. معلم گاهی از روش تدریس یک موضوع مشترک در برخی دروس مثل احکام در هدیه‌های آسمان، قرآن، هنر به چندپایه به طور همزمان استفاده می‌کند. او بیان می‌کند همیاران معلم بسیار به او در اجرای برنامه درسی به پایه‌های پایین‌تر کمک می‌کنند. در بخش ارزشیابی معلم از برخی ابزار و روش‌های ارزشیابی توصیفی استفاده می‌کند و تمام دانش‌آموزان دارای پوشه کار هستند (نمونه فعالیت‌های هر دانش‌آموز در پوشه قرار داشت و معلم بازخوردهایی در پایان هر برگه فعالیت نوشته بود). در پایان او قسمتی از کار خود را بیشتر به صورت نمایش اجرا کرد. این بازدید از ساعت ۹:۳۰ صبح شروع و در ۱۱:۳۰ پایان گرفت.